

ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN — POLONIA

VOL. IX, 7

SECTIO EE

1991

Instytut Hodowli i Technologii Produkcji Zwierzęcej
Wydziału Zootechnicznego Akademii Rolniczej w Lublinie

Zygmunt SURDACKI, Jan ZUBA, Eugeniusz WIELBO

Wpływ skali produkcji żywca wieprzowego i wielkości gospodarstw indywidualnych na upadki świń

The Effect of the Production Scale of Pigs for Slaughter and That of the Size of Individual Farms on Deaths of Pigs

Gospodarstwa indywidualne w Polsce produkują niemal 70% żywca wieprzowego (8). Podaż i opłacalność produkcji uzależnione są między innymi od liczby padnięć świń. Padnięcie każdego zwierzęcia jest wymierną stratą gospodarczą. Jako przyczyny padnięć podawane są wady wrodzone, choroby, niedożywienie i przygniecenia prosiąt przez lochę. U podstaw takiej sytuacji leżą zawsze nieprawidłowości żywienia i warunków utrzymania. Przedmiotem badań są gospodarstwa indywidualne, których wielkość i skala produkcji żywca wieprzowego jest różna. W tak proponowanym układzie analiza strat świń nie była jeszcze opracowana. Podjęte zagadnienie wydaje się być istotne w gospodarce rynkowej oraz procesie intensyfikacji żywca wieprzowego.

MATERIAL I METODY

Materiał źródłowy stanowiły dane z 1994 gospodarstw indywidualnych z całego kraju prowadzących książki rachunkowe. Dane z tych gospodarstw zostały udostępnione przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej (3, 9). Materiał ten stanowi jak dotychczas najpewniejsze źródło informacji o chowie świń w nieuspołecznonym sektorze rolnictwa. Liczbę analizowanych gospodarstw ze względu na skalę produkcji żywca wieprzowego przedstawiono w tab. 1. Liczbę padnięć świń ustalono w stosunku do ich przychodów oraz przyrostu masy żywca. Przychody świń obejmują pozycje: stan początkowy roku, urodzenie (sztuk żywych), zakupy i inne przychody, np. darowizny. Przy ustalaniu padnięć świń w poszczególnych przedziałach masy (tab. 4) uwzględniono tylko te zwierzęta, dla których można było określić dokładnie masę końcową. W pracy zastosowano metodę tabelaryczno-opisową posługując się średnimi ważonymi.

Tab. 1. Liczba analizowanych gospodarstw według grup obszarowych i skali produkcji żywca
 Number of analysed farms according to size and scale of slaughter animal production

Grupy obszarowe		Skala produkcji żywca	
użytki rolne (ha)	liczba gospodarstw	przedziały (kg)	liczba gospodarstw
Do 3	268	do 500	573
3-7	573	501-1000	515
7-10	436	1001-1500	327
10-15	427	1501-2000	188
15 i więcej	290	2001-2500	126
Ogółem	1994	2501-3000	77
		ponad 3000	188
		Ogółem	1994

OMÓWIENIE WYNIKÓW

Padnięcia świń w zależności od skali produkcji żywca wieprzowego podano w tab. 2. Z przedstawionych w niej danych wynika, że wraz ze wzrostem produkcji żywca w gospodarstwach od 500 kg do 2000 kg następował wzrost liczby padnięć liczony w stosunku do przychodów: w sztukach od 5,8 do 8,0%, w stosunku do przychodów w kilogramach masy od 1 do 1,5%, a w stosunku do przyrostu żywca od 1,6 do 2,2%. Przy dalszym zwiększaniu skali produkcji od 2000 do 3000 kg nie stwierdzono znacznego wzrostu upadków. Najmniej padnięć zanotowano przy skali produkcji do 500 kg żywca, a najwięcej przy skali produkcji od 1500 do 2000 kg.

Straty świń w zależności od wielkości gospodarstwa podano w tab. 3. Z zestawionych liczb wynika, że w miarę powiększania się powierzchni gospodarstwa wzrastała liczba upadków.

Upadki świń w zależności od masy ciała podano w tab. 4. Największy procent padnięć zanotowano w przedziale masy ciała od 0 do 5 kg — 65,9%, a więc wśród prosiąt ssących, tj. do wieku około 21 dni. W okresie późniejszym, tj. od 21 dni do odsadzenia (przedział masy ciała 5-10 kg) upadki stanowiły 14%. Podczas odchowu warchlaków (masa ciała 10-18 kg) upadki kształtowały się na poziomie 8,4%. W pierwszym okresie tuczu (masa ciała 18-60 kg) upadki stanowiły 8,9, a w końcowej fazie tuczu (60-100 kg) wynosiły 1,2%.

Liczba tuczników odchowywanych od jednej lachy w ciągu roku jest jednym z podstawowych wskaźników określających ogólny poziom chowu świń. Nieumiejętna gospodarka oraz nieodpowiednie żywienie i warunki zoohigieniczne to czynniki mające duży wpływ na śmiertelność świń. Pomimo znacznego postępu w dziedzinie hodowli (płodność, mleczność, przyrosty i wykorzystanie paszy) procent padnięć jest nadal wysoki. Największą śmiertelność stwierdzono w grupie prosiąt (tab. 4), tj. około 80%. Nasilenie śmiertelności obserwowano w pierwszych tygodniach życia, tj. w przedziale masy ciała 0-5 kg (65,9%)

Tab. 2. Procent padnięć świń w zależności od skali produkcji żywca wieprzowego w gospodarstwach indywidualnych
Percentage of deaths of pigs depending on the scale production of pigs in analysed farms

Przedziały skali produkcji w kg	Wielkość upadków w stosunku do:		
	przychodów w sztukach	przychodów w kg	przyrostów masy żywca
Do 500	5,6	1,0	1,6
501-1000	7,8	1,7	2,6
1001-1500	7,3	1,3	2,0
1501-2000	8,0	1,5	2,2
2001-2500	7,0	1,2	1,6
2501-3000	7,8	1,1	1,6
Ponad 3000	5,9	1,2	1,6
Średnio	6,9	1,3	1,9

Tab. 3. Procent padnięć świń w analizowanych grupach obszarowych gospodarstw
Percentage of deaths of pigs in analysed farms of different acreage

Grupy obszarowe gospodarstw - ha UR	Wielkość upadków w stosunku do:		
	przychodów w sztukach	przychodów w kg	przyrostu masy żywca
do 3	4,7	1,0	1,5
3-7	6,5	1,3	1,9
7-10	6,4	1,3	1,9
10-15	7,2	1,2	1,8
15 i więcej	7,4	1,4	2,0
Średnio	6,9	1,3	1,9

Tab. 4. Upadki świń w przedziałach masy ciała (w %)
Deaths of pigs at different body weight intervals (%)

Przedziały masy końcowej świń padłych w kg	Procent padnięć
0 - 5,0	65,9
5,1- 10,0	14,0
10,1- 18,0	8,4
18,1- 40,0	6,9
40,1- 60,0	2,0
60,1- 80,0	0,3
80,1-100,0	0,9
Ponad 100,0	1,6
Ogółem	100,0

i w przedziale od 5,1 do 10,0 kg (14,0%). Tak więc w dalszym ciągu okres 3 pierwszych tygodni przebywania prosiąt z matką jest najbardziej krytyczny w ich życiu i związany jest z wydajnością mleczną loch (2). Stwierdzono istotną korelację (4) między wydajnością mleczną macior a śmiertelnością prosiąt wskutek chorób przewodu pokarmowego. Podstawą profilaktyki padnięć prosiąt w pierwszym okresie życia jest zatem selekcja loch na wysoką wydajność mleczną lub poprawa wartości energetycznej mleka przez natłuszczenie mieszanki dla loch (6, 7). Wzrost skali produkcji powiększa ryzyko wystąpienia zwiększonej śmiertelności u świń. Przyczyn tego zjawiska należy upatrywać między innymi w zmniejszającym się udziale pracy członków rodzin w pielęgnacji świń, a zwiększaniu uwagi na produkcję polową. Potwierdzeniem tej tezy jest najmniejsza śmiertelność świń w gospodarstwach małych (1, 5).

WNIOSKI

1. W gospodarstwach indywidualnych około 8% padnięć pogłowia świń przypada na prosięta w okresie przebywania ich z lochami, tzn. do chwili odsadzenia.

2. Ze wzrostem skali produkcji i wielkości gospodarstwa powiększa się śmiertelność świń.

PIŚMIENNICTWO

1. Aktualne problemy przemysłowych ferm produkcji trzody chlewnej i bydła. Komitet Nauk Zoot. Pan, Komisja Technol. Prod. Zwierz., Inst. Hod. i Techn. Prod. Zwierz. Wydz. Zoot. AR we Wrocławiu, Wrocław, 12-13 IV 1983.
2. Burgstaller G.: Schweinezucht, 16, 1988.
3. Indywidualne wyniki rachunkowości rolnej gospodarstw indywidualnych. Rok 1985, 1, IERiGŻ, Warszawa 1987.
4. Krutyporoch F. I., Omelcenko L. A.: Żywnotowódstwo, 31, 86, 1972.
5. Materiały informacyjno-wdrożeniowe z zakresu efektywności produkcji wielkotowarowych ferm trzody chlewnej. Inst. Zoot., Kraków, 1984.
6. Moser B. D., Lewis A. J.: Feedstuffs, 3, 36, 1980.
7. Njazov N. C. A., Klobukova L. N.: Bjul., V. I. Inst. Fizjol. Bioch. Pitania Sielkochoz. Żiwotnych 48, 10, 1986.
8. Rocznik statystyczny. GUS, Warszawa 1989.
9. Wyniki rachunkowości rolnej gospodarstw indywidualnych. Rok 1985, IERiGŻ, Warszawa 1987.

SUMMARY

The aim of the paper was to analyse the deaths of pigs depending on the production scale and the size of individual farms. The source material were data from 1994 individual farms all over the country. It was found that 80% deaths occurred in the period until weaning. With an increase in the production scale and in the size of the farm, the number of deaths is increased.